

Sporun Ölümcül Hastalığı Doping

Sporun ruhuna aykırı, eşit koşullarda yarışma ortamını bozan, spor kamuoyunun güvenini zedeleyen ve sporcuların sağlığını tehlikeye atan bir olgu...

Ülkesini olimpiyatlarda ya da başka spor karşılaşmalarında temsil eden bir sporcunun sportif yeterliliğinin yanı sıra ahlaki değerlere sahip olması, dürüst oyun kurallarına saygı göstermesi ve doping etkisi olan maddeleri kullanmaması ondan beklenen en temel şeylerdir.

Olimpik Liyakat

Dünyanın en eski ve kapsamlı uluslararası spor etkinliği olan Olimpiyat Oyunları dört yılda bir yapılır. Çok sporlu etkinlikler kapsamında Yaz, Kış ve Gençlik Olimpiyat Oyunları'na ek olarak çeşitli engelli gruplarından sporcuların katıldığı paralimpik oyunlar da olimpiyatlara birlikte, aynı tesislerde düzenlenir. Olimpiyatlar kapsamında 200'ün üzerinde ülkeyi temsil eden yaklaşık 14.000 sporcu 400'den fazla kategoride kıyasıya mücadele eder. En iyi ilk üç sırayı elde eden sporcular altın, gümüş ve bronz madalyalarla ödüllendirilir. Olimpiyatları organize eden Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Uluslararası Spor Federasyonları ve Ulusal Olimpiyat Komitesi (NOC) olimpiyatların üç temel unsurudur. Her ülke IOC'ye üye olan kendi Ulusal Olimpiyat Komitesi himayesinde olimpiyatlara katılır.

Ülkesini temsil eden her sporcunun olimpiyatlarda yarışabilmesinin ilk şartı olimpik liyakata sahip olmasından geçer. Yani sporcunun sportif yeterliliğinin yanı sıra ahlaki değerlere sahip olması, *fair-play* yani "dürüst oyun" kurallarına saygı göstermesi, oyunlarda hileye ve şiddete başvurmaması, rakibine fizyolojik ve psikolojik açıdan zarar vermemesi, doping testlerine katılmayı kabul etmesi ve yasaklı maddeleri kesinlikle kullanmaması gerekir. Olimpik liyakat kurallarını Uluslararası Spor Federasyonları tespit eder. Bir sporcunun olimpik liyakata sahip olup olmadığını ise kendi ülkesinin Ulusal Olimpiyat Komitesi ve Ulusal Spor Federasyonu belirler.

Sporda Doping Gerçeği

Sporcuların başarılı olmasında sadece yetenek yeterli olmaz. Onları başarıya ve zafere götüren yol, disiplinli bir şekilde çok çalışıp antrenmanlarını düzenli yapmaktan ve sağlıklı bir hayat sürmekten geçer. Ama bazı sporcular kazanma uğruna tüm ahlaki ve etik değerleri, evrensel spor kurallarını, hatta kendi sağlıklarını hiçe sayarak çeşitli yöntemlere ve performans artırıcı maddelere başvuruyor.

Doping sporcunun fiziksel ve psikolojik sağlığına zararlı, hakça yarış engelleyen, sportif performansı artıran ve yasaklanmış yabancı maddelerin vücuda normal dışı yollardan alınması ya da sporcunun vücudunda doğal olarak bulunan bir maddenin normal düzeyin üzerine çıkarılmasını sağlayan madde ve yöntemlerin kullanılması olarak tanımlanır.

Bu yabancı maddeler genelde doğal besin kaynaklarından alınamayan ve organizmanın üretmediği sentetik maddelerdir. Bu maddeler organizmada çeşitli uyarılara yol açar ve dopingli sporcunun rakiplerine karşı spor ahlakına yakışmayacak şekilde haksız avantajlar elde etmesine yol açar.

Dopingün çarpıntı, aşırı terleme, yüksek tansiyon, sinirlilik, sindirim bozukluğu, karaciğer ve böbrek yetmezliği, kas geriliminde artış, iskelet dokusunda tahribat, cinsel fonksiyonlarda bozulma, saç dökülmesi, kalp krizi ve ani ölüm gibi tehlikeli ve sağlığa çok zararlı sonuçlarının olduğu da bilinen bir gerçektir.

Bu nedenlerle doping WADA, IOC, FIFA, UEFA, FIBA, IAAF gibi uluslararası spor organizasyonları tarafından yasaklanmıştır.

Doping Kavramının Tarihsel Gelişimi

Sporda dopinge ilk defa 19. yüzyılda yüzücü ve bisikletçilerde rastlandı. Modern olimpiyat oyunlarının başlamasıyla beraber sporcular arasında madde kullanımının hızla yaygınlaştığı ve günümüz olimpiyat oyunlarında da çok sayıda doping tespit edildiği biliniyor.

Doping hakkında araştırma yapılması önerisi ilk kez, 1960 Roma Olimpiyatları sırasında gerçekleştirilen Psiko-Ergo-Farmakoloji Uluslararası Kongresi'nde ortaya atıldı ve doping ilk defa 1963'te Fransa'da toplanan bilimsel bir kongrede tanımlandı.

Avrupa Konseyi Kasım 1963'te Strasbourg'da ve Madrid'de toplanarak dopingün tanımını yeniden ele aldı. Bu toplantılar sırasında başka birçok ülke gibi Türkiye'nin de kendi doping tanımını konseye sunduğu görülüyor: "Doping maddesi, performansı yükselten bir tür farmakolojik uyarıcıdır."

1964 Tokyo Olimpiyatları'nın ardından 1965 yılından itibaren birçok ülke dopinge mücadele için ulusal yasalar oluşturdu ve kabul etti. Uluslararası Bisiklet Federasyonu da 1967'de kendi doping tanımını yapan ve yasaklı maddeler listesi oluşturan ilk uluslararası teşkilat oldu. 1970'li yıllara gelindiğinde birçok tanımın birbiriyle kesiştiğini hatta bazı durumlarda zıtlıklar ortaya çıktığını gören Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 1984'te dopingün basitleştirilmiş bir tanımını yaptı. Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu da 1986'da doping tanımlarını ve kendi yasaklı maddeler listelerini yaptılar. İlerleyen süreçte çok farklı yasaklı madde listelerinin ve uygulamaların ortaya çıktığı görüldü. Bu durum da farklı disiplinlerdeki sporcular arasında bir haksızlık ve adaletsizlik duygusu yarattı.

Yasaklı Madde Sınıfları

- Uyarıcılar (amfetamin, efedrin, psödoefedrin, fenilpropanolamin)
- Narkotik analjezikler (morfin gibi ağrı kesiciler)
- Anabolik (kas yapıcı) ve androjenik (erkeğe özgü hal ve davranış) steroidler (testosteron)
- Diüretikler (böbrek üzerinde etkili olan ve fazla miktarda suyun vücuttan atılmasına neden olan ilaçlar, furosemid)
- Peptid hormonlar ve benzerleri (hormonların salınımını kontrol eden eritropoietin, büyüme hormonu)

Çeşitli Kısıtlamalara Girmiş İlaç Sınıfları

- Alkol
- Marihuana
- Lokal anesteziçiler
- Kortikosteroidler
- Beta-blokörler

Avrupa Konseyi 1989'da doping tanımını yeniden ele aldı:

- Sporda dopingden anlaşılan, sporculara uygulanan veya sporcuların kullandığı farmakolojik madde sınıfları veya yöntemleridir.
- Farmakolojik madde sınıfları veya yöntemlerinden anlaşılan, yetkili uluslararası spor teşkilatlarınca yasaklanmış ve yapılan listelerde bulunan farmakolojik madde sınıfları veya yöntemleridir.
- Sporcudan anlaşılan, organize spor faaliyetlerine düzenli şekilde katılan her iki cinsiyetten bireylerdir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi de 1999'da Lozanda toplanan Sporda Doping Dünya Konferansı sırasında aşağıdaki en güncel tanımı oluşturdu:

- Sporcunun sağlığı için tehlikeli olabilecek ve/veya performansını iyileştirebilecek bir madde veya yöntemin kullanılması
- Sporcunun organizmasında, WADA Kodu'na aykırı bir maddenin bulunması veya bir yöntemin uygulandığının saptanması doping olarak nitelenir.

Dopingle Mücadelede WADA ve WADA Kodu

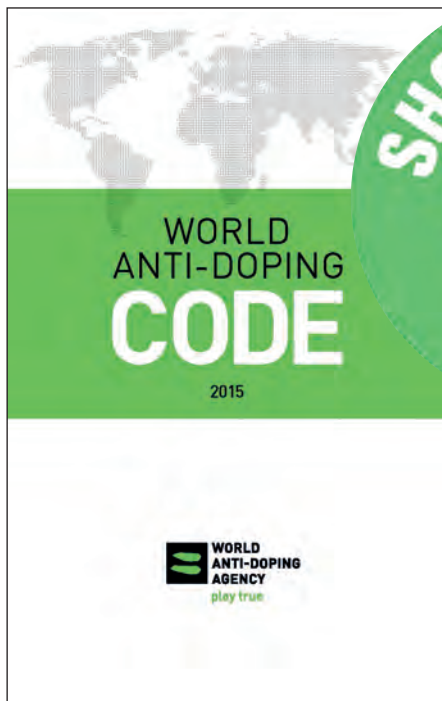
Birinci Dünya Doping Konferansı sırasında (1999) IOC Tıp Komisyonu tarafından Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) kuruldu ve 2004 yılından başlayarak dünyada doping kontrolü ile ilgili tüm faaliyetler bu kuruluşa devredildi. WADA eğitim, danışmanlık, araştırma ve öncülük yoluyla ulusal ve uluslararası düzeyde dopinge karşı savaşı desteklemek ve koordine etmek için çalışıyor. Bu bağlamda, 1 Ocak 2004'ten itibaren de tüm ülkelerdeki laboratuvarları akredite etmeye ve Yasaklı Maddeler Listesi'ni hazırlamaya ve yayınlamaya başladı. Akreditasyon, yetkili bir kuruluşun, belli işleri yapan bir kuruluş ya da kişinin yeterliliğine resmi tanınırlık vermesi işlemidir.

WADA yasaklı maddeler ve yöntemler listesini her yıl günceller, spor organizasyonlarında ve bu organizasyonların dışında hangi maddelerin ve yöntemlerin yasaklandığını duyurur.

Dünya Anti-Doping Kodu ise 2003'te Sporda Doping Dünya Konferansı'nda oybirliği ile onaylandı. WADA Kodu, tüm branşlardan tüm sporcular için dopingle mücadeleyi düzenleyen kuralların ve yönetmeliklerin ilk defa standart hale gelmesini sağladı. Bütün uluslararası olimpik federasyonlar, milli olimpiyat komiteleri, milli paralimpik komiteleri, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC) ve başka birçok spor kuruluşu 2004 Atina Olimpiyatları'ndan önce

WADA Kodu'nu benimsedi ve uyguladı.

Ülkemizde dopingle ilgili en yetkili kurum ise Türkiye Doping Kontrol Merkezi'dir. Hacettepe Üniversitesi ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü arasında yapılan protokolle 1989'da kurulan bu merkez, faaliyetlerini WADA kurallarına uygun olarak yürütür ve WADA tarafından akredite edilmiş Doping Kontrol Numunesi Analiz Laboratuvarı olarak hizmet verir.

Dünden Bugüne Ses Getiren Doping Skandalları

Sporseverler tarafından ilgiyle takip edilen hatta genç amatör sporcuların kendilerine örnek aldığı birçok profesyonel sporcunun doping numunelerinin pozitif çıkması, spor camiasını şoka uğrattırken o sporcuları seven ve sayan insanların da hayal kırıklığı yaşamasına neden olur. Doping kurallarına uyulmadığı durumlarda sporculara derecelerinin, madalyalarının geri alınması, spor faaliyetlerden 2-4 yıl men etme ve yüklü para cezaları verme gibi birtakım cezai işlemler uygulanır. Bu sporcuların kariyerleri de büyük darbe alarak bitme noktasına gelir, spor camiasında hiçbir saygınlıkları kalmaz, buldukları federasyonlardan da dışlanırlar.

Doping skandalları sporun ve olimpiyatların ruhunu zedeliyor.

Knud Enemark Jensen
Danimarkalı bisikletçi 1960 Roma Olimpiyat Oyunları sırasında aşırı dozda amfetamin ve nikotin türevi ronicol kullanımı sonucunda öldü.

Tommy Simpson
İngiliz bisikletçi 1967 Fransa Bisiklet Turu sırasında aşırı dozda amfetamin kullanımı sonucunda öldü.

Ben Johnson
Olimpiyat oyunları tarihinin en büyük doping skandalı olarak kabul edilen olayda, Kanadalı atletin 1988'de Seul'de düzenlenen olimpiyatlarda 100 metrede kazandığı altın madalya ve şampiyonlukları elinden alındı, tüm rekorları da iptal edildi.

Linford Christie
1992 yılında düzenlenen olimpiyat oyunlarında 100 metreyi kazanan İngiliz atletin doping testi 7 yıl sonra pozitif çıktı.

Dennis Mitchell
ABD'li atlet 1992'de 4x100 metre bayrak yarışında altın madalyayı boynuna taktı, ancak sonrasında vücudunda aşırı derecede testosteron hormonu tespit edilince 2 yıl ceza aldı.

Dwain Chambers
2000'de Sydney'de 100 metre finalini 4. olarak tamamlayan İngiliz atlet, 2003'te dopingli çıkması nedeniyle 2 yıl ceza aldı. İngiltere Olimpiyat Komitesi, cezasını tamamlamasına karşın atlete uzun süre olimpiyat oyunlarına katılma izni vermedi.

Tim Montgomery
ABD'li atletin 2002'de 100 metrede yaptığı 9,78'lik derece, performans artırıcı ilaçlar kullandığı gerekçesiyle iptal edildi.

Justin Gatlin

Atina'da 100 metre finalinde altın madalya kazanan ABD'li atlet, doping yaptığı gerekçesiyle ömür boyu men cezasına çarptırıldı. Daha sonra cezası hafifletildi ve 4 yıla indirildi. Cezasını tamamladıktan sonra 2012'de katıldığı Londra'da düzenlenen olimpiyatlarda bronz madalya aldı.

Lance Armstrong

Fransa Bisiklet Turu'nda inanılmaz performans gösteren ve testis kanserini yenen ünlü bisikletçinin 2000 Yaz Olimpiyatları'nda kazandığı madalya ve derecesi elinden alındı.

Diego Maradona

Dünya tarihinin en büyük futbolcularından birisiydi. Ancak madde bağımlılığı birçok doping testinden geçememesine ve ciddi sağlık problemleri yaşamasına neden oldu.

Marion Jones ve BALCO Skandalı

ABD'li atlet 2000 Sydney Olimpiyatları'nda 3 altın madalya kazandı, fakat testlerde steroid kullandığı belli olunca madalyaları geri alındı. Bu olay tarihe BALCO skandalı olarak geçti. BALCO firmasının daha sonra NFL oyuncusu Bill Romanowski'ye de performans artırıcı ilaçlar sağladığı belirlendi.

Tyson Gay

ABD'li atlet doping testi pozitif çıkınca 2012'de aldığı gümüş madalya geri alındı ve Gay 2 yıl müsabakalardan uzak kaldı.

Kelli White

Atletizmde kadınlar 100 ve 200 metre dünya şampiyonu ABD'li atlet, Uluslararası Atletizm Federasyonu'nun doping kullanımıyla ilgili kurallarını ihlal ettiği gerekçesiyle 2 yıl yarışmalardan men edildi.

Maria Sharapova

Ünlü tenisçi kaslara kan akışını hızlandıran ve sporcularda egzersiz kapasitesini artıran ve yasaklı olan meldonium isimli maddeyi kullandığı tespit edilince 4 yıla kadar müsabakalardan men cezası aldı.

2012 Londra Olimpiyatları'nda alınan 250 numunenin de inceleneceği ve çıkacak sonuca göre birçok sporcunun 5-21 Ağustos tarihlerinde Brezilya'da düzenlenecek 2016 Olimpiyatları'ndan men edilebileceği bildirildi.

Rusya'da Doping Olayı

Rusya Olimpiyat Komitesi, 2008 Pekin Olimpiyatları'nda alınmış numuneleri yeniden incelenen, 3 ayrı daldan 14 Rus sporcuda doping maddesi tespit edildiğini açıkladı. Rus atletler ve kürek takımı doping suçlaması nedeniyle Rio'da yapılacak 2016 Olimpiyat Oyunları dahil tüm uluslararası müsabakalardan men edildi.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi 2008 Pekin Olimpiyatları'nda alınmış 454 doping numunesinin yeni bilimsel ve teknolojik tekniklerden faydalanılarak yeniden incelendiğini ve 6 dalda yarışan 12 ülkeden 31 sporcuda yasaklı maddeye rastlandığını belirtti.

Bu maddelere DİKKAT!

Kafein

Bazı öksürük ve nezle/grip ilaçları

Ağrı kesiciler

Birçok astım ilacı

Bazı bitkisel ürünler ve çaylar

Birçok sporcu içinde yasaklı madde olduğunu bilmeden aldığı ilaçlar veya bitkisel ürünler yüzünden ceza almıştır. Karşılaşma öncesi ilaç kullanmadan önce mutlaka ilacın yasaklı madde içerip içermediği kontrol edilmelidir. Ayrıca, sporcu beslenmesi önem verilmesi ve profesyonel olarak kontrol altında tutulması gereken ciddi bir konudur.

Doping Sayılan Maddeler ve Yöntemler

Sporcunun kullanması yasak olan maddeler ve yöntemler WADA tarafından her yıl güncellenerek liste halinde yayımlanır.

Yarışma içi veya dışı fark etmeksizin, her zaman yasak olan maddeler ve yöntemler sınıfını şunlar oluşturur: Anabolik androjenik steroidler, diğer anabolik ajanlar, peptid hormonları, büyüme faktörleri ve benzeri başka maddeler, beta-2 agonistler, hormonlar ve metabolik modülatörler, diüretik ve başka maskeleyici ajanlar, kan manipülasyonu ve kan bileşenleri kullanımı, kimyasal ve fiziksel manipülasyonlar, kan dopingi ve gen dopingi.

Stimülanlar (uyarıcılar), narkotikler, kannabinoidler ve glukokortikosteroidler, yarışma sırasında kullanımı yasak olan maddelerdir. Alkol ve beta blokörler ise karate, okçuluk, otomobil sporları, golf, dart gibi spor dallarında yasak olan maddelerdir.

Yapay oksijen taşınımı ve kan dopingi gibi yöntemler sporcuların dokularındaki oksijen miktarının artırılmasına yöneliktir. Vücuttaki oksijen taşınımının yapay olarak artırılması ile sporcu hem hızlanır hem de daha az yorulur. WADA'ya göre yapay oksijen taşıyıcılar "kanda fazladan oksijen taşınımı kabiliyetini artırmak amacıyla kullanılan kimyasal maddelerdir". Bunlar modifiye edilmiş hemoglobin çözeltileri ve perflorokimyasallardır. Kan dopingi de "vücuttaki kırmızı kan hücresi sayısının artırılması için kan veya kanla ilgili ürünlerin alınması" olarak belirtilmiştir. Bu işlem ya kan nakli ile ya da vücuda kırmızı kan hücrelerinin üretilmesini yapay olarak uyaran eritroprotein gibi sentetik hormonların verilmesi ile gerçekleştirilebilir.

En güncel ve ayrıntılı Yasaklı Maddeler ve Yöntemler Listesi'ne WADA'nın internet sitesi www.wada-ama.org, Türkiye Doping Kontrol Merkezi'nin internet sitesi www.tdkm.hacettepe.edu.tr ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün internet sitesi www.gsgm.gov.tr adresinden ulaşılabilir.

Doping Kontrolleri Nasıl Yapılır?

Doping kontrolleri ulusal ve uluslararası dopingle mücadele kuruluşları tarafından organize edilir ve yönetilir. Ulusal ve uluslararası dopingle mücadele kuruluşları doping kontrollerini uluslararası standartlara uygun yapmak zorundadır. Bu standartlar WADA ve Uluslararası Spor Federasyonları tarafından yayımlanır. Sporcudan numune alan bağımsız doping kontrol görevlileri bu standartlara uymak zorundadır. Sporcunun ve doping kontrolü sırasında ona eşlik eden diğer görevlilerin de (antrenör, yönetici, doktor) doping kontrolü için örnek alma standartlarını bilmesi gerekir.

Sporcu müsabakada, antrenman kampında, evinde veya herhangi başka bir yerde önceden haber verilmeksizin numune vermek üzere seçilebilir. Rastgele seçilmiş sporcudan idrar ve kan örnekleri alınır. Örnekler ikiye ayrılır, biri laboratuvara analiz için gönderilir diğeri saklanır. Saklanan örnek laboratuvarın pozitif sonucuna itiraz olursa kullanılır. Saklanan örnekler en çok sekiz yıl muhafaza edilerek, doping kontrolünde yeni yöntemler bulunması sonucunda tekrar değerlendirmeye tabi tutulabilir.

Laboratuvar analizlerde Gaz Kromatografisi-Azot Fosfor Dedektörü (GC-NPD), Gaz Kromatografisi-Kütle Spektrometresi (GC-MS), Gaz Kromatografisi-Sıralı Kütle Spektrometresi (GC-MS/MS), Gaz Kromatografisi-İzotop Oranı Kütle Spektrometresi (GC-IRMS), Yüksek Basınçlı Sıvı Kromatografisi-Sıralı Kütle Spektrometresi (LC-MS/MS) ve Enzim Immunoassay sistemleri gibi yüksek teknoloji ürünü cihazlar ve yöntemler kullanılır.

Standartlara aykırı bir işlem yapılması durumunda sporcunun ve ona eşlik eden görevlinin doping kontrol işlemine itiraz etme yetkisi vardır. İtiraz yetkili ulusal ve uluslararası dopingle mücadele kuruluşları tarafından değerlendirilir ve gerekli işlemler yapılır.

Biyolojik Pasaport

Sporcuların vücutlarındaki kimyasal değişimlerin düzenli olarak kaydedildiği elektronik belgedir. Sporcunun kimyasal profilini oluşturan biyolojik pasaport, kişisel normal değerlerden sapmaları göstererek doping tespitinde yetkililere yardımcı olur. İlk kez 2008 yılında Uluslararası Bisiklet Birliği tarafından kullanılmaya başlanan biyolojik pasaportlar, zamanla başka spor dallarında da kullanılmaya başlandı.

Türk Spor ve Doping

1998 yılında yaşanan ve Şule Şahbaz'ın 2004 Atina Olimpiyatları'na katılmaktan men edilmesi ile sonuçlanan olayla Türkiye dopingle tanışmış oldu.

1998 yılından sonra futbol, tekvando, bilek güreşi, boks, judo, basketbol ve güreşte dopinge az rastlansa da, vücut geliştirme, atletizm, halter ve yağlı güreşte birçok doping olayına rastlandı.

2012 ve 2013 yılları arasında ülkemizde toplam 320 sporcuda doping tespit edildi ve birçok sporcu ceza aldı. Aslı Çakır Alptekin isimli atletin 2012 Yaz Olimpiyatları'nda 1500 metrede aldığı altın madalya elinden alındı.

Olimpiyatlarda ya da başka spor müsabakalarında yarışmanın doğası gereği, ilk üçe girip de madalya kazananların yanı sıra tabii ki kaybedenler de olur. Eksiklerini tamamlayıp, kendisini bir sonraki müsabakalara en iyi şekilde hazırlayan ve centilmence yarışan sporcular dereceye girerek hatta rekorlar kırarak elbet birgün başarıya ulaşır ve ülkelerini en iyi şekilde temsil ederler. Doping ise sporun ruhunu zedeleyen, haksız rekabete zemin hazırlayan, sporcu sağlığını bozan hatta ölüm riski barındıran, spor etiğine aykırı bir durumdur. 2016 Yaz Olimpiyatları'nın ve bundan sonraki tüm spor faaliyetlerinin dopingsiz, temiz ve dürüst spor ve sporcu ilkeleri çerçevesinde gerçekleşmesi en büyük dileğimiz.

Kaynaklar

- <http://www.tdkm.hacettepe.edu.tr>
- <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr>
- <https://www.wada-ama.org/en>
- <http://list.wada-ama.org/prohibited-all-times/prohibited-substances/>
- <https://www.olympic.org/the-ioc>
- <https://www.olympic.org/news/fight-against-doping>
- <http://www.bbc.com/sport/athletics/35997246>
- <http://yuzmeplus.com/wp-content/uploads/2013/07/doping-kontrol%C3%BC-talimat%C4%B1.pdf>
- <https://www.ozyegin.edu.tr/Files/2012/Spor-Merkezi-Makaleler/sporda-doping-gercei-av-ksmet-erkner>
- http://www.judo.gov.tr/Dosyalar/file/Dopingle-Mucadele/doping_1.pdf
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Doping>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Doping_in_sport
- https://en.wikipedia.org/wiki/Doping_at_the_Olympic_Games
- https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_stripped_Olympic_medals

“Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim.” Mustafa Kemal Atatürk